

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általunk a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 3 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Az árvák.

Nincsen szomorúbb sorsa a földön senkinek, mint az árváknak, azoknak az árváknak, a kik kiskorukban elvesztik szüleiket s tehetetlen korukban idegen emberek felügyelete alá kerülnek. Az emberek humanitása éppen azért különös támogatásában részesíti az árvákat, az állam a magán gyámok ellenőrzésére hivatalt is szervezett, mely mint gyámhatóság kezeli az árvák vagyonát és védelmezni tartozik az önző és kapzsi emberek lelkiismeretlensége ellen a magukra maradt gyermeket.

De tovább megy a társadalom. Humanus érzelmeinek megfelelőleg árvaházakban gyűjti össze a magára maradt gyermekeket, a hol szeretetteljes nevelésük és gondozásuk által igyekszik pótolni a szülői szeretet melegét.

Minden jóérzésű ember bizonyos meghatottsággal néz az árva gyermekekre, a kiknek sorsa iránt mindenki részvételt viseltek. A nemes érzésű emberek leggyakrabban a legszivesebben az árva gyermekek sorsán segítenek és igen gyakran nagyszabású alapítványaikkal egy-egy árvaházal emelnek maguknak örök emléket. Szeretettel támogatja mindenki az árvagyermeket és ha valaki árvaságára hivatkozik az már jogos alappal bír jóindulatunk és támogatásunk megnyerésére. A hol lehet mindennél segítségére vagyunk az árvagyermeknek, a kik éppen elha-

gyatottságok révén minden jóérzésű ember szeretetteljes magatartására számíthatnak. Így érez, így gondolkozik, minden becsületes, jóérzésű ember!

És a míg ez az általános érzés vezette az embereket, addig itt Székesfejérváron évtizedes panaszok forognak közszájon arról, hogy a város feje, Havranek József polgármester az árvákkal milyen mostohán, milyen rideg lelkűen bánt el.

Ki ne emlékezzék a Kaiser-féle hagyatékra, ki felejtette volna el, hogy a jótékony lelkű Kaiser halála után milyen fejedelmi hagyatékban részesítette az árvagyermeket. Avagy ki felejtette el, hogy e hagyatékban Kaiser óhaja értelmében Havranek polgármester volt végrendeleti végrehajtója. Szegény jó Kaiser! bizonyosan megfordult sirjában, mikor Havranek polgármester mint végrendeleti végrehajtó munkadíja fejében 1400 frt értékű számlát értékesített a hagyatékkal szemben. Az örökösök egész életén át meg vont magától minden felesleges költsékezt, valóságos nyomorogva élt, mint kitűnt halála után, csak azért, hogy az árvagyermeknek rakhassa össze filléreit. Ott a sirjánál meghatva állott a város s nemes tette megindította a kevésbé érzékeny szívűeket is. Mindenki megértette az elkölözöttnek magasztos lelkét, s nemes példájának felemelő hatását. Így, ilyen érzéssel kísérték utjára e jótékony lelkű embert, az árvák jóltevőjét.

Az általános érzésekben csak egyetlen ember nem osztozott, csak egyetlen szívet nem dobogtatott meg a nemesebb érzés s az a város feje Havranek polgármester volt, a ki mint végrendeleti végrehajtó megfizette busásan azt a kevés fáradtságot is, a melyet a végrendelet végrehajtása körül tett. Sok árvának a szájából vette ki ezzel a falatot, megapaszta a jótékony ember fukarul összerakott filléreit.

Nagy volt akkor városzerte a méltatlankodás, és nem tévedünk ha ez időre tesszük azt, hogy Havranek polgármester nem csak nem szeretik, de gyűlölik Székesfejérváron. És volt idő, a puritán lelkű öreg Say életében, hogy midőn Havranek polgármester a közgyűlésen egy-egy helytelen indítvánnyal állott elő, felemelkedett Say tiszteletré méltó alakja s ott a közgyűlés termében szólt reá a polgármesterre: — Polgármester ur, ezek nem Kaiser számlák!

Az egész polgárság érzése nyert kifejezést ebben a megismételt tiltakozásban, mert azt a kalmárlelkűséget sohasem bocsátották meg a polgármesternek.

Evek mulva a jótékony lelkű egyház fejedeleme, Simor János esztergom bíboros hercegrímása hagyatékában megemlékezve Székesfejérvárról gazdag alapítványt tett egy városi árvaházra.

És akkor az árvák balvégzete ismét Havranek polgármester kezébe tette le az árvaház építését. Nem akarunk az épi-

Üti-rajzok Olaszországból.

II.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárczája. —
Velence és Florenz.

Velence előtt bizonyos családát érez az ember. Ki a modern városok fényéről, ragyogásairól, mozgalmas életéről szerzett képzetekkel telve a Riváról tekintti e várost, ódon szerű, sütét falaiival, csendességével alig tud megbarátkozni. A Doge-palota külseje a legtávolabbról sem sejteti történelmi nagyságát, belső művészi értékét, a Canal Grande palotáinak külsején, elrendezésében bizonyos ki nem elégíthető rendtelenség mutatkozik, a sz.-Márk-templom felesleges épületét és az előtte elterülő gyönyörű Márk-teret elföldi előlünk a Doge-palota és a palazzo reale. De ki bírná szóval elmondani a hatást, melyet ez épületek közeli szemlélése szerez! Csodás művészet, remek alkotás rajtok minden utolsó szeglet, minden legkisebb rész. Több művészet, több szépség van a Piazzetta, a Márk-tér kikövezésében, mint a modern világ városok akárhány műremekén. Nem a mai kor emberei alkották Velencét; nem a mai építészeti technikai méretei és nézetei szerint épült e város. Ma csak lakást építenek az emberek, de nem épíletet. Ma sohasem épülne meg Velence; nem a mai kor az, mely évtizedekig farag egy márványoszlopon domborműveket, hajszálfinom alakokat, mely nem néz a kincsre, hogy összeszerezzen minden képzelhető színű márványt, hogy belőle készült mozaikkal rakja

ki a templomok földjét, falát, boltzatját. A Doge-palotában több a festmény, Tintorettonak a pardsisomot ábrázoló képén több az alak, mint amennyi műértékkel bíró festmény van egész Európában, Olaszországot kivéve. És ha végiglátogatjuk Velence templomait, annyira márványalkotás szemlélete után megáll az ember képzelete azon kérdésnél, honnan vette e nép az ihletet, a művészi tökélyt munkájához? Ugy tetszik, mint ha a görög és római classicus szellem utolsó lángra lobbanása ihlette volna meg a népet.

Velence elbájolt, de mindezt már egyszer láttam; vágyam Florenz felé vonzott leginkább. Alig tudtam bevárni velencei rövid tartózkodásunknak végét és midőn az álmatlanul töltött éj után, hajnal hasadtával a festői Pietójt elhagyva, tovább utaztunk a gyönyörű Arno völgyén, a melyben buja, délszaki vegetatióban termédk villa és nyaraló terül el és távolból felénk világított a nap sugaraitól megaranyozott hatalmas kupola, — Brunelleschi híres dómján — az olasz renaissance első büszke műve: ujjongva hangoztattuk: ez „Firenze la bella!“

Sietve elköltött reggeli után első utunk a már említett híres székesegyház volt. Olaszországban sohasem szűnt meg az antiknak hatása és az egész középkoron át is fenntartotta magát különféle változatokban. Oly mélyen gyökeredezett az antik művészetnek szelleme a nép génuszában; a régi emlékek, még megcsontítva is, oly hatalmas szószólói voltak az el-évíthetetlen szépségnek, hogy még a gót stílus is, midőn Olaszországban befogadták, bizonyos

egyensúlyba helyezkedtek az antik stílussal. Brunelleschi-ről, a Renaissance első mesteréről az építészeti terén, azt beszélük, hogy sok évet töltött Rómában, az építészeti művek tanulmányozásával, rajzolásával és mérésével. Hogy mily figyelmet fordított ekkor az antik világ nagy méreteire, mint a minőket a római Pantheon, bir, — bizonyítja a florenzi dóm kupolája. Csakis Michel-Angelo remeke, a római sz.-Péter-templom kupolája hatalmasabb, egy a magasha emelt Pantheon.

A florenzi dóm mellett emelkedik a színes márványból épült Campanile Giotto-tól, az olasz gótikának disze és a dómnak átellenében fekszik a baptisterium, egy nyolcszögletű kő épület, Ghiberti híres bronzajtaival. Harom bronzrelieffel díszített ajtó van, a legszebb az, mely a dóm felé nyílik, a bibliai-történetből vett ábrákkal, a közepén a művész feje díszlik. A híres művész öntudatosan tört át a plastika korlátain és oly nagy szépségű festményeket alkotott ércből, hogy Michelangelo azt állította rólok, ezen ajtók megérdemelnék, hogy a paradicsom kapui legyenek.

A dómolt egyenes utca vezet a piazza della Signoriára, Florenz főterére. Ez a régi florenzi köztársaság emlékeztető fóruma, a számtalan népgyűlések és felkelések színhelye a tizenharmadik század óta. A florenzi köztársaság története a középkorban szüntelen harcra a hatalmas nemes családoknak egymás közt és a néppárttal. A Buodelmontiak, Ubertiek, Amideiek és a Donatiak a 13-ik században hatalmas pártokat képeztek és erős váraik vé-

Mai lapunk 8 oldal.

tés minden fázisáról most beszélni, az egy egész külön czik keretébe való. Egy düledező romot kaptak drága pénzért, a mely felavatásának napján már nyilvánvalóvá tette a lelkiismeretlen építkezést, mert midőn már József főherceg fenséges családjával a felavatási ünnepélyre akartak menni, beszakadt a menyzet. De a szomorú végzet Havranek polgármester személyében és ellenőrzésében üldözte tovább is a szegény árvákat. Olyan kezekbe kerültek, a kik lelkiismeretlenül elvonták az árváktól a betevő falatot. Éheztek nyomorogtak, mignem a felzudult közvélemény előtt meghajolt a polgármester is és elűzte a lelkiismeretlen kufárokat.

Az isteni gondviselés azután a gráci apácák személyében bőséges kegyét árasztotta a kis rabszolgákra s a kik azelőtt csak jövedelmi forrásnak tekintettek, most szeretetteljes otthonban részesülnek.

Lapunknak egy más helyén ismertetjük a Kaiser-féle ügyet. Itt csak arra kérjük Fiáth Pál báró főispánt, hogy nézze át az árvaház építésének ügyét, hogy tájékozva legyen annak minden fázisáról.

A Kaiser-féle hagyaték.

A lapunk vezércikkében ismertetett Kaiser-féle hagyatékra vonatkozólag a „Székesfehérvár és Vidéke” című helyben megjelenő lap 1881-ik évi december 17-én megjelent 111-ik száma vezércikkében a következőket írta:

„Ej he szennyes ez a maga kendője!”

„Tisztelettel emeljük fel a gyászfátyolt, mely egyik legönzetlenebb polgárunk emlékét takarja. E sorok ma is magukon fogják hordani ama szent részvétet, mely a közügyek bajnokát ama néma helyre kísérte, s tán ha egy pillanatra méltatlannak fog is feltűnni az áldott emlék érintése, — lesz bocsánat, mert csak a rút kapzsiság megtorlásáért történt. Az

igazság s polgári érdek fáradhatatlan védőjeként állott Dr. Kaiser Sándor sok éven keresztül azon küzdőterén, melyen ellenségként a bagolyfészek kiváló denevérei voltak. Küzdött a polgárok jólétéért s koplalt a jótékonyág oltárára. Megvonta magától a kényelmet, testétől a táplálékot s éveken keresztül ugyanazon egyszerű öltözet takarta nemes keblét. Gyűjtötte hangyaszorgalommal a filléreket, s a vér köteleivel hozzászótolt egyének anyagi segélyét is a legszűkebb korlátok közé szorítá, csak azért, hogy e város sorsüldözött gyermekeinek könyeit letörölhesse. Egy élet örömeit áldozta fel másokért, s egy halmaz kincset tett a kegyes szerető lábaihoz, az elhagyottak, vagyis az árvák számára.

Szép volt a nagy halott ravatala, a polgárság tiszta részvét-érzelme vette körül. S ott ragyogott felette az elhunytak saját maga által készített emlékoszlop: a jótékonyág, — s maga a város, mint elhunyt nemeskeblű fia személyeinek örököse áldólag terjeszté szét kezét az örökhatyó emléke fölött. — „Köszönet az árvák nevében!” — hangzott a polgárok ajkairól s mindenki sietett önzetlen kebelével az elhunyt végakarátát teljesíteni.

Az elhunyt emléke s a nyomorral küzdő árvák mostoha helyzete sejtieni engedé, hogy a szent hagyomány ment fog lenni minden önző befolyástól.

A sejtélem sokszor csalódásra vezet. Az elfásult keblű férfiak sorából előlép egy ember, — önző kezét reáteszi a szent hagyatékra, hogy megnyirbálja azon „kendőt”, melylyel a kegyetlen sors által kitaszított árvák könyveiket törlik le.

A társadalom kebeléből kitaszított, s minden szeretetből kizárt apátlan s anyátlan gyermeknek nincs, s nem volt oly nagy szüksége a javukra összekuporgatott fillérekre, mint a mily nagy szüksége volt annak, kit a sors bohó szeszélye ma városunkban a legjövendőbb polczra helyezett.

Az elhunyt éhezett s fázott az árvák javára, — az élőknek nincs s nem lehet egyetlen lépése sem e mostoha gyermekekért. Drága időben élünk, minden munkának kell, hogy díja legyen! mert különben minden fizetetlen lépéssel egy-egy világi élvezet költségeit veszítjük el. — Mi volt neki a kegyelet? mi a szent cél? Önzetlenséget csak a megholttnál, nem pedig élőnél kell kívánni.

Csak potom 1820 forintot kért saját személyére a hagyaték kezelése s tiszteletdíj czimén megállapítani, a rendes és jól felszámított költségeken kívül. Még csekély összeg! Szót sem érdemel! — Mi sem említenék fel, ha nem vádolna lelkiismeretünk egy igazságtalansággal, melyet ügyvédünk ellen akkor követünk el, midőn az adóhivatalnál érdekünkben tett egy napi futkozásért 5, mondd: öt forintra felszámítottapidiját is sokaltuk, s csak 3 forintot fizettünk ki.

No de majd iparkodunk más alkalommal helyrehozni, s hogy jövőre biztos alappal birjon aapidijak felszámításánál, ide igtatjuk a polgármester — óh pardon! — a kezelő nagyságos ur számláját, a nemeslelkű Dr. Kaiser Sándor-féle hagyatékban, mely az árvákat illeti:

a) Tiszteletdíj 13 hónapra: 1200 frt. (Ez csak nem sok?)

b) Végrendelet szerkesztése: 100 frt. (Tekintve hogy az árvák az örökösök, elég méltányos??) — Noha mi úgy tudjuk, hogy a végrendelet szerkesztéséért mindig a végrendelező előre szokott megfizetni (?) — lehet, hogy tévedünk?)

c) Temetkezés és gyászmise rendezésekor napidij: 100 frt. (Tehát a nagyságos ur egyházi szerepére is kész volt.)

d) A végrendelet kihirdetésekor megjelenésért: 20 frt. (Ez ügyes bagatell!)

e) A hagyatékot illető egyleti könyvek liquidálásakor napidij: 20 frt. (Fidonc!)

f) A hagyományok és ú. v. Majorné járandóságának lefektetésekor napidij: 50 frt.

g) A hagyatéki ingók leltározása és egyes hagyományok átadásakor napidij: 50 frt. (Azt hiszszük, a szakértők sem fogják e két tétel alattit sokalni? — a laikusok meg nem értenek hozzá!)

h) A hagyaték átadásának szorgalmazásáért napidij: 200 frt. (Majd meglátjuk — drága csecsemők, mit adtok jutalmul a kezelő urnak azért, hogy ily kegyes volt?!)

i) Házbérék kezelése és beszedéséért: 30 frt.

j) Az értékpapírok elárverezésekor napidij: 50 frt. (Akkor igen hideg volt!) vagyis összesen: 1820 frt.

Az előforduló kiadások s költségeken felül saját személyének megfizetésére csak 1820 frtot kért. (Tehát kért! megállapítani!) Igaz, hogy a zálogháziasan felszámított s előfordult tiszteletdíj jegyzékében a törvényesség lezállítást tett, annyiban, hogy az 1858. polg. 881.

delme alatt folytonosan harczoltak a városban. Később a Guelfek és Ghibellinek harczává vált, ez utóbbiak sorában küzdött a híres Dante is, ki a Guelfek győzelmé után száműzetett. Dante sohasem látta többé imádott Flórenczét; Ravenában halt meg mint száműzött, ott fejezte be a „divina comedia”-t.

Flórenczban számos nyoma maradt meg e középkori harczoknak. Sajátságos építészeti stílus fejlődött ki a harcias szellemből, a régi patricius családok palotáinak stílusa; a Strozzii, Riccardi és Pitti paloták dacozs kőfaqadjaikkal inkább hasonlítanak hadi várakhoz, mint békés városi palotákhoz.

Ezen jelleggel bir a Palazzo Vecchio is, a flórenczi köztársaság régi városháza, magas tornyával a Signoria-téren. Ezen városzerü épület komolyságához jóleső ellentétet képez a mellette fekvő Loggia di Lanzó; ez nagy, nyílt ivcsarnok, a melyben kiváló szoborművek egész sorozata foglal helyet, köztük Ajax Patroklius holttestével; továbbá az úgynevezett Thasnelda, a Sabinók elrablása, stb.

A Loggia és a Palazzo Vecchio közt egész az Arnoig nyulnak az Uffiziák, e világhírű csarnokok, a melyekbe a műértő Mediczések gyűjtő buzgótsága a festészet és szobrászat remekeit csaknem áttekinthetlen sokaságban és megmérhetetlen értékben halmozott össze. Belépünk a Tribunába, a művészet eme templomának szentélyébe. Ez nyolczszögletű, nem igen nagy körönd, felső világítással. Köröskörül a falakon láthatók az olasz festészet legdrágább, és legbecesebb gyöngyei; Rafaelnak „Madonna del Cordelino”, ja, Tirian, Venusza, Coreggia, Durer, Van Dyk művei és a modern mesterek eme fényes gyűlekezetében áll a Medici Venusz

szobra. Egy második folyósán az ó kornak másik remeke van felállítva, a híres Niobecsoportozat. A csoportozatok és egyes szobrok egész sorozatán ábrázoltatik a borzasztó büntetés, mely Niobét éri, mivel ez Latona istennővel, Apolla és Diana anyjával szemben dicskedett a számos gyermekével, és a maga részére akarta igényelni az isteni tiszteletet, mely Latonát illette. Ezért kell látnia, hogyan hullanak el gyermekei, — 7 fiú és 7 leány — Apolla és Diana nyílat alatt. Haldokló gyermekei közepette áll maga Niobe. Legfiatalabb leánya védelmére sietvén oda, oltalmazva teszi jobb karját a rémült gyermek vállaira, a mely félénken és kétségbe esve simul anyja keblére. Midőn e műrekek előtt állottam, eszembe jutott ama elmés és mély értelmű szavak, a melyekkel egy német egyházi historikus, Hase vázolta az első benyomást, melyet ugyanezen remeknek gyakoroltak reá: „Sajátságosan érzi magát az ember, ha a legszebbet látta a világon, pedig a Medici Venusz, a maga nemében az, hisz éppen a szépség istennőjének szobra. Abban persze csalódtam, midőn a szerelemnek egy győzelme, hatalmas istennőjét gondoltam láthatni, csak egy tőkéletes, szerény leányarc, talán arczkép, csak a test minden női szépség kinyilatkozása.

Ellenben a Niobe sokkal szebb, mintsem gondoltam; és e fenéges szépség a legvadabb fájdalomban kimondhatatlanul megható. Szép összetalálkozás, hogy a két legfőbb műrekek van itt együtt, a melyekben az ó kor a nő szépségét mindkét vonatkozásában ábrázolta.” Így ír a szellemes, tudós aesthetikus.

(Folyt. köv.)

Idill május reggelén.

— A „Fejermegyei Napló” eredeti tárcaja. —

Irta: Tigrámó.

Harsogott a katonabanda sok trombitája végig az utcán, borzas és félig álmos természet kedvelők siettek ki a szabadba. A feleségem és én szintén ki akartunk sétálni; hisz május reggelen volt, az óra ötöt mutatott, a nap pompásan kelt, illatot, vidámságot lehelt az egész természet, kivéve az én szobám ablaka alatt levő baromfiketreczet. Nincs valami kiállhatatlanabb, mint egy baromfiketrecz az ember ablaka alatt.

A feleségem tükör előtt állt kalapját igazítva, miközben oly gyöngéden tekintett reám, hogy tárcaim élénken megfordult zsebemben. Oh az ily gyöngéd tekinteteket akár rögtön ezüst huszásokra váltás az ember.

— Uj kalapot óhajtasz gyermekem? . . . kérdém hízlegően s ama tudatban, hogy egy árva petáknak sem vagyok ura.

— Mily jó és figyelmes vagy te Palikám! — látod a természet is letévé már téli köntösét s felvéve tavaszi ruháját.

— Hm! . . . könnyű a természetnek — édes Lottim — ruhát változtatni; neki minden esztendőre elő van irányozva négy rendbeli ruha, ez neki dukál már az első naptól kezdve — ez a természet törvénye, melynek a végén ez áll: saldirt! — ámde egy kalapkontóra mily nehéz oda iratni: saldirt? . . .

— De édesem! — hisz tegnap azt mondtad, hogy van öt forintod!

— Volt-Lottim-volt. A „van” segédige egyenlőre megszűnt engem segíteni; a Muki

számu végzéssel a kérelmező nagyságos ur javára csak 1400 frtot állapított meg, — ezt már nem lehetett megtagadni? a fényességben áll embertől.

Hisz ha maga a meghalt feltámadna is, örömkönyvekkel borulna a czimekben gazdag nagy ur keblére? — mert ily *olcsó*? (velencei kalmáros) rendezést az árvák javára letett hagyatéki vagyonban csak nemeskeblű atya lehet? — Nem kiáltana ám fel: *Te is fiam, Brutus!* — Hisz belátná, hogy a keztyűs kézzel hódító világi egyetlen lépése többször igényelhet — mint a poros atyák búvárai.

Ót a divat, — s nem az elismerés koszorúza körül 1400 frttal. Ez összeg minden egyes darabja koszoru helyett a botránny fogja feje köré vonni, — melyen a gyalázat bélyege az „*elfogadás*” lesz a pokol lángjaiból szöve.

Tehát vannak fényes polcon álló emberek, kik a suhogó selyemruhák dudorai árnyában nevetve úzérkednek a szeméremmel s a „*Krisztus koporsóját sem őristék ingyeni*”-féle jelmonddal büszkén nevezik magukat első polgároknak.

De eljőhet az idő, midőn a kendőzött erkölcsök légköre meg fogja fojtani a *párisi élet* alakja körül a talpnyalók hadseregét s elszökik a kód. — A dicsefényt töviskoszoru fogja felváltani s eljönnek a köszvényes alakok, száraz kézzel ápolgatni a pokol lángjaival világított homlok-dísz-t. — S eljönnek a szegény árvák is, hogy letegyék a dicső nagy ur emlékoszlopának első alapkövét azért, hogy haladatlanoknak ne látszassanak az irányukban tanusított méltányosságért?!

Szeretnők tudni, nem bántja-e lelkiismeretét az árváktól lelketlenül elkoldult tiszteletdíja? Midőn a sorsüldözött gyermekek menhelyének építését nézegeti — s nem látja-e ott minden kövön az elhunyt hagyományozó összeesett alakját, — figyelemzetésül a bűnhődésre és a halálra . . .“

Mari.

Azóta 16 év telt el, és most midőn multjának bűneit kutatják az emberek ennek az ügynek ismertetésével kezdjük meg *Havranék* polgármester igaz világításban való bemutatását.

Polgármester ur! Talán most már elhiszi, — amidőn a jövendölés teljesül — a mit eddig vakmerően tagadott, hogy van Isten!

Följelentés az árvaszék ellen.

Ma délután Rohrmüller Rezső városoldi lakos, a néhai Rohrmüller József dúsgazdag székesfejevári polgár egyetlen gyermeke, a következő panaszos följelentést nyújtotta be *Fiáth Pál* báró főispánnak.

Méltóságos Főispán Ur!

Néhai édes atyám Rohrmüller József 1877-ben Székesfejeváron elhalálozván, tetemes vagyona mint egyedüli örökös engemet illett. Végrendelete értelmében összes ingó- és ingatlan vagyona önkéntes árverés útján készpénzre tétetett és a Székesfejevár városi árvaszékénél kamatoztatás végett elhelyeztetett.

Néhai édes atyám neveltetésem irányítását kizárólag székvári Rendes János pénzügyminiszteri osztálytanácsos testvéröccsére bízta, azzal a joggal ruházván fel őt, hogy ő szabja meg azt az összeget, a melyet neveltetésemre fordíthatnak.

Nagykorúságom elértekor 1889. november havában meghatalmazott ügyvédem 27 ezer 300 forint készpénzt vett fel, mint örökségem maradvékát, minden elszámolás nélkül, úgy hogy én még ma sem tudom, hogy tulajdonképen mennyi volt édes atyám hagyaték.

Nyolcz éven át több ízben megkísérlettem az örökséget kezelő árvaszéket elszámolásra bírni, de következetesen elutasítottak.

A belügyminiszterium, mult év november havában rendeltileg kötelezte az árvaszéket az elszámolásra, a mely elszámolás mult évi december hó 9-én megkísérletetett, a midőn a legnagyobb megdöbbenésemre, nem csak arra a tapasztalatra jöttem, hogy a nagybátyám által meghatározott 600 forinton felül 1000—1050 forintot is is utalványoztak neveltetésem költségeire, de sőt ott olyan képtelen tételeket is találtam, a melyek arról győztek meg, hogy az itteni árvaszék törvényes ellenőrzési köteleességét mellőzve gyámom olyan számadásait is elfogadta, a melyekből tisztán láthatta, hogy az nem fordítottát az én neveltetésemre.

Felszámítanak nevezetesen zongoratanítási díjban havonta 80 forintot és azt egy sófoki tanítóval nyugtáztatják, holott én ezidőben a veszprémi kegyesrendi gimnasiunban járok rendes tanulóként. Ha csak az árvaszék azt nem hitte, hogy én szárnnyakkal bírok, hogy előadás után Veszprémből Siófokra repüljek a

zongora-órák vételére, — nem utalványozhatta volna ki e zongora-órák tanítási díját. Megjegyzem különben azt, hogy én egyáltalán soha zongora-oktatásban nem részesültem.

Mikor gyámom lelkiismeretlensége folytán az egyévi önkéntességi jogomat elvesztettem, mint rendes honvéd-katona Székesfejeváron szolgáltam, az évben is épp úgy fölszámított a szokásos összegeket, mint más években, holott tudvalevőleg a kincstár élelemmel, kosztal, sőt bizonyos szoldal is ellátott.

E két esetből már nyilván kitűnik, hogy a székesfejevári városi árvaszék köteles ellenőrzési jogát úgy használta fel, hogy az én anyagi károsodásomat előidézte, de sőt a végrendelet s ezzel kapcsolatosan nagybátyám, székvári Rendes János abbeli intézkedését, hogy neveltetésemre 600 frtnál több nem költendő évente, teljesen figyelmen kívül hagyta.

A rokonság határozott állításuk szerint a temetés után követelték, hogy atyám sírjára egy szép sírkövet állítsanak, a mit akkor az árvaszék tenni meg is ígért, de mind-e napig nem állítottat sírkövet fel. A vizsgálat hivatalos eldöntésére, vajjon e sírköve nem utalványoztak-e bizonyos összeget.

Mind e felhozottak eléggé bizonyítják, hogy a székesfejevári árvaszék a büntetőtörvénykönyv 361., 362. és 363. paragrafusaihoz ütköző hűtlen kezelést büntetett és az által, hogy 8 év óta velem törvényesen elszámolni vonakodott, hivatalos hatalommal való visszaélést követett el: kérem Méltóságodat, hogy a székesfejevári árvaszék Ellen a fegyelmi eljárás megindításai kegyeskedjek s a bűnös tisztviselőket állásuktól felfüggeszteni méltóztatassék.

Rohrmüller Rezső.

Mi értesülve a följelentésről, utána néztünk a Rohrmüller-féle hagyatékunk s arról értesültünk, hogy ebben az ügyben az árvaszéknek semmi mulasztás nem terheli, ha csak az atyák behatóbb vizsgálat után nem vezetnek olyan mulasztások felismerésére, a mely miatt az árvaszék felelősségre vonható. A főispán és a vizsgáló-bizottság van hivatva megvilágítani ez ügyet, a melyet mi élénk figyelemmel fogunk kísérni s a mint valami biztosat tudunk, azonban a közönség tudomására hozzuk. — Anynyi azonban bizonyos, hogy a gyermek neveltetése

volt tegnap este nálam s kölcsönkérte az öt forintot.

— Muki-Muki- mindég csak a Muki! Te épen úgy teszsz édesem, mintha gazdagok volnánk; ma hozzád jön a Muki, holnap egy másik Muki s te kölcsön adod pénzedet. De szeretném tudni, ha vajlon kölcsönözne e neked valaki öt forintot? De hát ilyenek vagytok ti férfiak! Mi szegény nők megvonnjuk szántól a falatot, hogy gyermekeinknek megszerezzük a mi szükséges, míg ti csak könnyen kidobáljátok a pénzt. Már három éve hordom e mantillt s ideje volna újat venni, de mit törődöl te azzal, hogy én milyen ruhában járok? . . . Ha talán zsinórzatát lógni látnád neked az is mindegy volna. Mindenki modja, hogy én nem ruházkodom úgy, miként hozzám illő volna. De mit aggódol te ezen! . . . Te a világgal szemben játszod az urat, de nem családdal szemben. Te büszke vagy arra, hogy a világ téged nemeslelkű, adakozónak mond, de a világ nem tudja, hogy családod ezalatt nyomorog.

— De édes Lottim! . . . mi jutott eszedbe?

— Az hogy azon az öt forintot szalagos-tul együtt kaptunk volna egy szép nyári kalapot, mig így hordhatom tovább is e régit; azon felül szegény családdra is. De törődöl is te sokat családdal! Nézd ott azt az ablakot; tegnap dobta be a Guszti lapdjával. Én rögtön ablakosért akartam küldeni a cselédet. De valami visszatartott. Szinte előérzetem volt, hogy te az öt forintot kikölcsönözöd s így még az ablakost sem tudjuk kifizetni. Az ablak marad úgy mint van; majd éjjel jön egy nagy vihar, s a kis Guszti kénytelen lesz nyitott ablaknál aludni. Eleget köhécsel már így is, és csoda volna e, ha az a törött ablak halálát

okozná? . . . De ha Guszti meghal, ki lesz annak az oka? — saját édes apja; mert én bizonyosan tudom, hogy az az ablak nem lesz megcsináltatva. Hogy is lehetne megcsináltatni, mikor az ötforintokat csak úgy könnyen kikölcsönözöd.

— De mikor a Muki anyyra óhajtott . . .

— Igen-drágalátos Mukid óhajtott egy akó sórt inni, mert kevesebb nem is elég neki. Nekiünk meg ma délre ki kellene fizetni a biztosítási díjat a házért. Az öt forint épen elég lett volna, de most már szó sem lehet a biztosításról. Ejjeken keresztül nem fogok aludni, mert mindég attól rettegek, hogy tűz üt ki nálunk s akkor mit fogsz te csinálni?

— Ha a házunk leégett? . . . Biz' édesem, akkor elmehtünk sást fogni.

— Természetesen! Te csak oly könnyen veszed a dolgot; neked elég, ha a világ azt mondja, hogy: Hajmási Pál igaz gavallér; a kinek öt forint kell, az csak menjen hozzá! A te feleséged, meg a két fiad azalatt akár benn égen a házban, ami — ne adja Isten — de bekövetkezhetik, mert a ház nincs tűz ellen biztosítva. De miként is lehetne biztosítani a házat, ha az ember az öt forintokat csak úgy az ablakon szórja ki? . . . Aztán mi fog történni az én kis kutyámmal, az Argóval? Mialatt a gavallér Hajmási Pál ur kölcsön adta az öt forintot, azalatt az Argót elfogták. Igenis! — tegnap délután fogták el és én láttam, mikor a pecczerek beledobták a kocsiába s többi kóbor ebek közé, szegény Argóm! — milyen fájdalomosan nyöszörgött. Most ott van a veszett ebek között, azok összeharapdálják és megveszik ő is. És én nem csodálkozom, ha egyszer csak vértől borítva jönne haza s meg-

marna egész családodat. De mit gondolsz te a családdal? . . . Hajmási urnak nincs pénze, hogy a kis Argót kiváltsa a fogságból; neki még ideje nincs erre, mert neki az embereket kell fogadni, Mukikat kihallgatni, kik aztán elviszik az öt forintokat. Most is micsoda füst van itt a szobában! . . . Természetesen! . . . Lehet-e rajta csodálkozni? . . . Már feleszen-deje kellett volna tisztogatni a kályhákat. Pffuj! — micsoda szag ez! . . . De hát törődik-e azzal valami az én férjem, ha egy szép reggelen füstöl megfulladva találna szobámban? Semmit sem aggasztja ez — dehoggy aggasztja! Sőt örülne, mert nem kellene neki öt forintos szemfedőt vennie — csupán azon okból, mert kölcsön adta az öt forintot s így nincs öt forintja. Nézd meg itt az ágy lábát — csak most veszem én is észre, hogy egészen össze van rágya. Most már azt is tudom, hogy mi csinál éjjenként oly lóttást-futást itt a szobában. Eger — ez a rút féreg, melytől a kis Margit annyira fél. Tisztán látható, hogy felakart mászni az ágyba. Ime — már csaknem félig elrágta az ágy lábát. Még csak ez hiányzott — az ágy összeroskad s a kis Margitkát agyon-üti. Pedig csak egy csapadt kellene venni, hogy az ember elírta a háztól e férget. De honnan vegyen pénzt az ember, ha naponként öt forintokat ad kölcsön barátainak? Szegény kis Margitka! — hogy kiabált tegnap a két fájós fogával. Azok a rút fogak oldalt nőttek ki s egészen eltorzítják arcocskáját. A fogorvos ezen igen könnyen segíthetne, de tájdom — ma már az orvosra gondolni sem lehet — ez pénzbe kerül. Aranyos kis Margitkám! Mily gyönyörű volna e gyermek e két gyűlöletes fog nélkül. A tejbé mártott rózsza

évente 1000 forintba került, a mi magában véve is elég ok arra, hogy a vizsgálat ebben az ügyben elrendeltesék.

A mentők.

A bőszi hullámok a tengeren egy kis hajót szétrombolással fenyegetnek. A hajóslegények sietnek minden kivétel nélkül odadobni a tengernek áldozatul; de a tomboló elemnek az áldozat még nem elég. A fürgeteg egy ember miatt dühöng, ki nem arra az utra tette lábát, hova az Ur parancsa utalta őt.

A sors is úgy esett, hogy a baj okát benne keressék. Ez ember még akkor is aludt mélyen, midőn a hullámok a faalkotmány fellett összecsaptak s a hajó a halál-tánczát járta már. De végre is felébredt, volt bátorsága bünért vezekelni, úgy, hogy áldozatul odaadta önmagát. Felébredt jobb lelkiismerete nem bírta volna el, hogy miatta a hajó révpartot ne lásson.

A hajósok a tengerbe vetették s a tajtékozó hullámok lecsendesedtek. S bár az irás nem mondja, de hihetjük, hogy a hajó miután mindegyiket kivétel nélkül megszabadult, szerencsésen révpartra ért. Így lett a hajó üdvéért a bűnös a méltó áldozat.

A régmúltól szólnak e sorok, de a figyelmese olvasó azok között a jelenre is fog ismerni. S bár egészen ráillenék a múlt a mi szomorú jelenünkre.

Viharos tenger most a mi városunk. Hajóján egy szerencsétlen Jónás, ki mélyen és esendesen aludt s az alvónak tulajdonságait dicséretesen egyesíté magában mindedig. Vak és siket volt, míg a garázda apró világ ette, rága a hajó fenekét. De hiába keresné benne az ó-világnak elszánt prófétái alakját! Jónásnak új epigonja csak. A zúgó vihar végre felébredtette őt, de nem alvó lelkiismeretét. Nem mondja: Dobjatok ki, bűnömért lakolnom kell; hanem összecsapja feje fölött kezeit s rimádkodik: „Mentsetek meg! Segítsetek!”

Es akadnak az epigonnál még nevetségesebb alakok, kik hiszik, hogy jobb veszni a közügy hajójának, jobb ennek darabokra törnie, csak e magasztos alakot, kinek (az eltusolás mestersége körül) elévülhetlenek érdemei, el ne temessék a hullámok.

Ezen k. k.-s embereknek, kik azt is

nem szebb, mint e gyermek; arezoscáján az a kis gödröcske — akár egy gróf is nőül vehette volna. Így azonban e két fog egészen eléktelelenti arcját; ki veszi nőül két kiálló fogával? Senki. Mi meghalunk s ez az ártatlan teremtés megmarad vén kisasszonynak. De hát ez neked mindegy; hogy gyermekeidnek lesz-e vagyonuk vagy nem — azzal te vajmi keveset törődöl, csak az a legfőbb gondod, hogy reggel, este, egész nap öt forintokat adj kölcsön barátaidnak, kik hátod mögött jól kinevetnek. Te nem hallodtad azt az a zörejt sem az éjjel? minek is neked haliani valamit! A kert felől csak az nem jön be éjjel, a ki nem akar; az ajtóról leesezt a zár s most már nem lehet bezárni, elhordhatnak mindent, tárva-nyitva áll az egész ház s valóban csodálni lehet, hogy eddig is ki nem raboltak bennünket. Pedig milyen könnyen lehetne segíteni e bajon, csak egy jó zárt kellene venni a kert ajtajára. De hát erre pénz kell s — honnét vegye az ember, ha az öt forintot csak úgy dobja ki, mint az öt krajczárt.

— Szóval édes Lottim — ma már nem megyünk sétálni, mivel neked új kalap kellene. Gusztink meghalhat a betörtött ablak alatt, ha ugyan addig a veszett kutya meg nem harapja; Margitkánk vén kisasszony marad, két foga miatt, ha addig az ágy agyon nem üti, melynek lábát az egér bizonyosan el fogja rágni; valamennyiünket pedig kirabolhatunk egész bátran, ha ugyan előbb benn nem égünk a házban — ami szüntelen egész bizonyos, mert a ház nincs biztosítva — és mindez miért történik — miért kell az egész háznak, az egész családnak pusztulnia, veszni, férjhez nem menni? ... pusztán azért, mert én a Mukinak öt forintot kölcsön adtam.

hajtogatják, hogy az egyháznak nem feladata a bűnöst összetörni szükségessé tudtukra adnunk, hogy mi nem vagyunk semmiképpen hivatottak arra, hogy az Egyház nevében szóljunk, vagy tegyünk, s így felmentést, vagy feloldozást sem adhatunk senkinek.

Mi a közügyért harcolunk. És midőn ezt tesszük, morális elv alapján állunk; mert mint ők ezt igen jól tudják, a magánügynek nem szabad a közügyet feláldozni. Ezen elvnel fogva kell a katonának életét is a közügyért, hazájáért feláldoznia. Jónás a közügyért életét kockáztatta, mi itt nem életet követelünk áldozatul, csak csendes visszavonulást.

Ha örültségre esik a bűnös, tudja be ezt az ő bűnének, s ne annak, hogy azt a saját ostorozni merészelte.

A mi elnémitásunkra mozgásba hozott k. k.-s emeltyűkkel szemben még jogunk és kötelességünk arra hivatkozni, a mit mi a kis katekizmusból tudunk, s amit ők bizonyára még részletesebben is tanulmányoztak, hogy idegen bűnben vesz részt, ki másnak bűnét elhalgatja, másnak bűnét nem bünteti, másnak bűnét oltalmazza. Nekünk pedig nincsen kedvünk másnak bűnében osztozni. A mi hitvallásunk ez érdemben csak ez: Fiat justitia, aut dereat mundus.

Homo.

HIREK.

— Személyi hír. Dr. Steiner Fülöp megyés püspök nagyváradi utjából ma délután 5 órakor érkezett városunkba.

— Felépült trónörökös. Ferencz Ferdinánd főherczeg még e héten Bécsbe érkezik. Hosszas távolléte alatt egészsége teljesen helyreállott és Obermeisből, a hol jelenleg időz, arról értesítetnek bennünket, hogy viruló szubben van. Miután most már az orvosok nem tartják szükségessé, hogy tartózkodási helyét tovább is megszabják, a főherczeg 6-8 hetet Bécsben szándékozik eltölteni, hogy kastélyának és múzeumának építését figyelemmel kísérelje. Bécsből Beneschauba megy és a nyarat ott fogja eltölteni.

— A főkapitány ügye. Seidel Lajos főkapitány elleni vizsgálat során tudvalólag a polgármester kötelező ígéretet tett, hogy a közgyűlésig a vizsgálatot teljesen befejezi. A vizsgálat iratait azonban két részre osztotta, a melyeket úgy különböztetett meg, hogy külső és belső ügyek.

A közgyűlésben is jelentette, hogy a vizsgálatot befejezte, elfelejtette azonban közzátetni, hogy csak a külső ügyekben. Ezeknek a külső ügyeknek aktáit Ujházy Sándor kir. ügyész magához kérte és három napi tanulmányozás után. Seidel Lajos ellen sikasztás, zsarolás, megvesztegetés és csalás miatt feljelentést tett a törvényszéknél. A törvényszék Tömör József vizsgálóbíró bizta meg az ügy vezetésével, a ki mint haljuk közel száz tanut és panaszost idézett eddig meg. — A főkapitányt tehát utolérte a nemezis. Hosszu évek bűneiért a büntető igazságszolgáltatás sújtó keze utolérte. — Ij. Hegyi János t. aljegyző vizsgálati iratait fogju most majd betekinteni a kir. ügyész.

— Megyei közgyűlés. Fejérmegyei törvényhatósága f. hó 3-án tartotta meg negyedévi közgyűlését báró Fiáth Pál főispán elnöke alatt. Az új főispán rövid beszédben köszönetét fejezte ki a főispáni beigtatás alkalmával tapasztalt szives fogadtatásért. A közgyűlésen a megyei tisztviselőknél kívül 30-35 bizottsági tag volt jelen. Első sorban is Mészény Benedek biz. tag adott be egy igen helyes indítványt a halászlátai tilalmi idő megváltoztatása érdekében, melyet a közgyűlés zajos he-

iyesléssel egyhangulag el is fogadott. Az indítvány értelmében a pontyhalászlát ideje ez. ... tul nem április 1-től július 15-ig lenne megszabva, hanem május 1-től június 1-ig, a mi sokkal czélszerűbb. A második érdekes felszólalás akkor történt, midőn Darácsy Tamás paksi lakos jelenti, hogy Szeiczey Ödönnek, a székesfehérvár-bicske helyiérdekű vasutvonala rá vonatkozó előmunkálatai engedélyre reáruházott. Gróf Csirák Antal és dr. Pók Gyula bizotta. tagok szólaltak fel a folytonos huzavona ellen, melylyel a vasut kiépítését késleltetik. Indítványukat a megyegyűlés elfogadta. Érdekes pont volt még Rácz-Almás községnek azon határozata, mely szerint a sz.-fehérvár- adony-szabolcsi helyi-érdekű vasutvonala feltételeesen megszavazott 25000 frtot megfizetni nem akarja, mert a társaság nem tett eleget a feltételeknek. Az egész dolog az illető járás főszolgabírójának adatott ki bővebb felvilágosítások szerzése végett. A gyűlés déli 1/2 12 órakor ért véget.

— A görög-török háború. A görög hadsereg váratlan ellentállása a palotához és portához közel álló körökben nyomasztó hatást gyakorolt. Ez az oka, hogy a szultán folytatja a hadi készülődéseket. Szófiából és Belgrádból érkező magánjelentések szerint azon esetre, ha a háború hosszadalmas lenne, Bulgária mint Szerbia nem maradnak nyugodtan. Az Oroszország és Ausztria-Magyarország közti közlekedés itt nyugtalanítólag hatott, mivel annak jelentőségét és célját még nem ismerik. A törökök attól tartanak, hogy a győzelem nekik többre fog kerülni, mint a görögöknek a vereség. Önkéntes csapatok egyre érkeznek Athénbe nem csak a belföldről, hanem a külföldről, még Amerikából is. Turr tábornok is vezeti légión a görögök segítségére. Nagy feltűnést keltett Konstantinápolyban 17 éves leány, ki fegyvert ragadva, fivérével egy csapat élén a harczterre ment. Azt mondják, hogy a leány kitünő lövő. Híre jár, hogy fegyverszünetet kötöttek, még pedig a törökök óhajára. Amde ez az athéni híresztelés alig lehet. A görög kormány nem akarja a hatalmakat közbenjárásra felkérni, mert ez azonos volna a vereséggel. A kormány úgy vélekedik, hogy a hatalmak ajánlják fel maguk közbenjárásukat, azon czímen, hogy végett vessenek a további vérontásnak. Saláshury hajlandó volna erre, de Oroszország, Ausztria-Magyarország és Németország ragaszkodnak ahhoz, hogy Görögországnak meg kell alázkodnia, mert előbb nem halgatott a hatalmak tanácsára és a hatalmak nem akarják magukat megint ilyen sértésnek kitenni.

— Közp. választmányi gyűlés. Folyó hó 8-án a megyeház II. emeleti kistermében, az alispán elnöke alatt fog összejülni a központi választmány, mely az 1898. évi országgyűlési képviselő választók névjegyzékét összeíró küldöttségeket megalapítandja.

— Visszatérés. Baki Éva, evang. reform. hajadon, szive sugallatát követve visszatért a kath. egyház kebelébe. A hitvallást május 2-án tette le Gremperger István apátplebánus kezébe. Tanuk voltak: Nemsits Gyula, városi tanácsos és Mohai Lajos, főszámvévo.

— A kath. legényegylet ünnepélye. Május 9-én országzerte ünnepet ülnek a kath. legényegyletek. E nap ugyanis sz. József tiszteletére van rendezve, kiből a legényegyletek pártfogójukat tisztelik. A helybeli kath. legényegylet is ünnepélyt tart a „Fehér Bárány” vendéglő nagytermében, a következő műsorral: 1. Egyesületi induló, Stache 1.-től, éneklő az egyleti dalárdán; 2. Magyar egyházi szózat, Daniss Zsigmondtól, szavalja: Csöppenzky György; 3. Ünnepi beszéd, tartja: Látios György, alelnök; 4. Volapük monológ, előadja: ifj. Maizer János; 5. Diadalmékek, Mindszentytől, szavalja: Csulek József; 6. A ki másnak vermet ás, maga esik bele, színmű 3 felvonásban, előadják az egyleti tagok Lipp Katicza k. a. szives közreműködésével; Hymnusz, éneklő az egyleti dalárda. Reggel fél 6 órakor husvéti

ajtatosságát végzi az egylet, 11 órakor pedig zászlóval sz. misére vonul. — Ünnepelely kezdete este 8 órakor, mely után társasvacsora; egy teríték: 50 kr. Jelentkezni lehet Kossuth-utca 6. sz. alatt az egylet helyiségében.

— **Rendkívüli ülés.** Székesfehérvár sz. kir. város közigazgatási bizottsága f. hó 3-án délután 4 órakor báró *Fiáth* Pál főispán elnöke alatt rendkívüli ülést tartott, melynek egyedüli tárgyát az albizottságok megalakítása képezte. A megalakulás után szintén a főispán elnöke alatt a fegyelmi választmány ült össze. *Havravek* polgármester beterjesztette a *Szidre* és *Hegyre* vonatkozó fegyelmi vizsgálat összes iratait *Fittler* B. tiszti ügyész időványával együtt, mely iratokat a jegyzői hivatalban *Tóth* István vár. főjegyzőnél a fentemlített két tisztviselő megtekintetheti.

— **Fokozatos felelősség.** A „*Krestyán*” című lapnak egyik közleményét a főügyészség inkriminálta, sajtópört indított a lap ellen. A vizsgálat folyamán *Mayer* Antal vallotta magát az inkriminált cikkek szerzőjének, a esküvel azonban az esküdtek a tárgyaláson *hat szóval hat ellenében* kimondták, hogy nem szerző s a törvényszék e verdikt alapján *Mayert* fel is mentette. Erre azután a főügyész tovább kereskedett és *Lepsényi* Miklós orsz. képviselőt, a „*Krestyán*” szerkesztőjét fogta perbe azért a cikkért, a melynek az előző vizsgálat folyamán felderített szerzőjét — az esküdtek nem vallották szerzőnek. *Lepsényi* mentelmi jogának felfüggesztését is kérte a vizsgálóbíró s a házban nagy vita támadt a fokozatos felelősség kérdése körül. A kormánypártban is akadtak képviselők, a kik *Lepsényi* kiadatása ellen szavaztak, nem látták jogosultnak a főügyész keresetjogi jogát, akkor a mikor már az inkriminált cikkek szerzője felett ítélt az esküdtribórság. *Lepsényi* azonban a többség kiadta s *Hammersberg* Jenő kir. főügyész csakugyan benyújtotta vádlevelét a sajtóbíróhoz *Lepsényi* ellen, a ki pedig a vizsgálat folyamán kijelentette Balonyi sajtótügyi vizsgálóbíró előtt, hogy a másodsorú inkriminált cikkeknek nem ő a szerzője. Judikaturánkban majdnem egyedül álló eset ez a pörbefogás. S a vádlevelé ellen *Visontai* Soma orsz. képviselő *Lepsényi* védője kifogásokkal élt. A sajtóbírósa a kifogások következtében május hó 10-ére jegyzőkönyvi tárgyalást tűzött ki. A tárgyaláson *Visontai* a sajtóbírósa elé terjeszti kifogását, a melyekkel a főügyész keresetjogi jogát akarja megdönteni. E sajtópör kimenetelét jogászai körökben élénk érdeklődéssel várják.

— **Lemondott állásáról Pártányi** Béla Gánt községének jegyzője. A mint értesülünk, a napokban adta be lemondását a moóri főszolgabírósnak.

— **Megszűnt sajtóper.** Mult lapunkban ismertettük *Vadkerthy* József szabad-battyáni plebános sajtópörtét, mint értesülünk, panaszos kérelmére a sajtóbírósa 30,176. sz. végzésével megszüntette.

— **A sertésvész megszűnt.** Az alispáni hivatalba érkezett jelentés szerint *Moórott* a sertésvész megszűnt s már tegnap a vásárra hajthatták a hizókat.

— **Szállítási engedély.** A földmivelésiügyi miniszter a vasuti alkalmazottaknak megengedte, hogy a nem engedélyezett rakodó állomásokra is szállíthassák élő állataikat.

— **Polgári népkör.** Mint levelezünk írja Tordas községben a napokban polgári népkör alakult. A kör alapszabályait folyó hó 4-én terjesztették fel a belügyminiszteriumhoz jóváhagyás végett.

— **Enyveskezü szobalány.** A komáromi főispánnak fia *Sárközy* István f. hó 2-án beszált a „Magyar Király”-ba s este, lefekvés előtt pénztárczáját az éjjeli szekrényre tette. Reggel, távoztakor megfedkezett a tárczáról és mire vissza jött a pénzerszénynek hűlt helye volt. Vizsgálat alkalmával kiderült, hogy *Pápai* Mária a bűnös, a szakácsnővel egyetemben. Nem is tagadták sokáig tettüket, a pénztárcza is előkerült s vissza adatott jogos tulajdonosának. A tolvajokat becsukták s ügyük a kir. ügyészhez tétetett át.

— **A Duna titka.** *Érd* község határában egy erőteljes, javakorbéli 30–35 évesnek látszó férfi holttestét fogták ki a napokban a Dunából. Az azonnal megejtett orvosi vizsgálat kimutatta, hogy a szerencsétlen ember 2–3 hónap óta lehetett a Duna fenekén. A foszlásnak indult ruházat néhány megmaradt darabjáról ítélve, a munkásosztályhoz tartozott.

— **Orvosi segély nélkül halt meg.** Itt történt városunkban az a szomorú eset, melynek híre jelenleg tartja izgatottságban a közönséget, méltó felháborodást keltve annál is inkább, mivel nekünk kerületi orvosunk van s kivüle vannak még orvosok elég nagy számmal arra nézve, hogy ne kellessék az ápolóknak tehetetlenül nézni egy halállal vívódónak kioldásait. *Stefatics* Béla 26 éves, róm. kath. vallású borbély segéd ez a szerencsétlen ifjú. *Hönig* Péter kaszárnya-utcai üzletében dolgozott s csak két-három hét óta észlelték rajta a tüdővérszt. Tagja volt az iparosok testületének, s azért nem mert elmenni dr. *Árokay* Antalhoz, a testület orvosához, mert a *mesteremberek félnek dr. Árokaytól* s ő is azt hallotta, hogy velük szemben gorbma. Tehát dr. *Bierbauer* Viktorhoz folyamodott kezdetben, később pedig *Lauschman* doktort látogatta. E hó 2-án délelőtt még jókedvvel dolgozott az üzletben és délután meglátogatta *Lauschmant*, a ki már egy héttel előbb azt tanácsolta neki, hogy haladék nélkül menjen haza a szüleihez, vagy pedig menjen a kórházba. *Stefatics* 10-ig akart még *Hönig* üzletében maradni s ez okozta vesztét. Az nap, vasárnap éjjel heves tüdővérszése támadt, úgy hogy sietve kellett a legközelebbi orvost hívni segélyül. Felzúrgették tehát dr. *Pataky* törvényszéki orvost, azonban ő azt mondotta, hogy *nem mehet, hívják azt az orvost, a ki eddig gyógykezelte.* De mikor az a haldokló a Bástya-utczában lakik, már nincsen arra idő, hogy a megyei kórházból hozzanak neki orvost. Dr. *Árokay* ker. orvoshoz siettek tehát s őt kérték, hogy jöjjön a beteghez. *Árokay* kijelentette, hogy ő éjjel nem megy, hanem megkérdezte, hogy mi a baja a betegnek s *úgy rendelt orvosságot annakéül, hogy a beteg látta vagy ismerte volna.* Meghagyta, hogy jeget nyelessenek vele s jeget vízzel borogassák. Ők azonban vagy nem értették a meghagyást, vagy az izgatottság miatt nem jártak el kellően, tény az, hogy a vérzés nem csillapult. Ekkor *Hers* Oszkár doktort keresték fel, ki végre el is ment a beteghez, de akkorra már a szerencsétlen ifjú elvérzett, meghalt. Így adták elő az elhunyt ismerősei és a mellette levők; azonban, hogy a történetről tiszta képet alkothassunk s így a nagyközönségnek is az igazsággal szolgálhassunk, szükségessé tartottuk az „audiatur et altera pars” elvénél fogva a másik felet is meghallgatni. Tudósítónk első sorban *Pataky* Armin doktort kereste fel, a ki beismerte, hogy az eddigi orvosukhoz utasította a segélyért jövöket, de ez azért történt, mivel gyengélkedett s abban az erős időben nem kockázhatta egészségét; *különbön elment volna.* Igaz, hogy olyan házba, hol már működik orvos, nem szivesen megy el, de mivel éjjel hívták, ment volna. *Árokay* dr. saját beismerése szerint azért nem ment el, mivel ugysem tehetett volna egyebet, mint a mit az érte jövöknek mondott s *orvosságot sem rendelhetett volna mást, mint a mit előirt.* Legmegnyugtatóbb azonban *Lauschman* dr. nyilatkozata. Ő már egy héttel előbb megmondotta *Stefatics*nak, hogy menjen haza vagy a kórházba, mert állapota igen aggasztó és ő már akkor látta, hogy *nem fog sokáig élni.* Midőn pedig vasárnap találkozott vele, sejtelméi

erősödtek s a rögtöni távozást ajánlotta az ifjúnak. *Szerinte olyan erős vérzés állott elő, melyet az orvos sem állíthatott volna el; a halálnak okvetlen be kellett következni.* — *Lauschman* dr. nyilatkozata tehát, minden kételyt eloszlat az iránt, hogy a szerencsétlen nem az orvosi segély hiánya miatt halt meg, a mi megnyugtatósul szolgálhat a közvéleménynek.

— **Az aggok és a virágok.** Egyre érkezik a panaszkok, a kórházutczai aggok menedékházából a kapitányssághoz, hogy az iskolás gyermekek ellopkodják a kert orgona virágait. A gyermekhadnak a virágok ellen intézett támadását rendőri segéllyel akarták fedezni, tehát emberekért irták a rendőrséghez. Ott azonban, ha bővelkednek is valamilyen, de rendőrkben semmi esetre sem! így a kért segély sem jöhetett, hanem azért érkezett helyette két galambösz aggastyán. Ők tehát most ott pipáznak az üldögélnék az illatozó szelencék árnyában s ugyan csak ütök a Bánffy-kormányt s erősen tiltakoznak a kvóta-emelés ellen. Azok a piczi kis virágok pedig nyugodtan hajtják álmora fejcsékéjüket, hiszen az a két tisztos ősz majd meg őltalmazza őket a virgoncz gyermekek pusztító gyermekek hadától.

— **Vesztett eb.** Április 28-án Csákvár községben *Herczeg* Emil odaváló iakos kutyája megharapta a 62 éves uradalmi ácsnak, *Knapp* Jánosnak lábát. A veszélyes állatot azonnal agyonverték s az állatorvos vesztettséget állapított meg. *Knapp* Jánost a Högyes-intézetbe szállították Budapestre.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, kik felejtethetetlen jóbarátunknak: *Stefatics* Bélának ravatalára koszorukat s virágdísz voltak szivesek küldeni; valamint azoknak, kik a vég-tisztességen voltak szivesek megjelenni, (s mivel mindezek csak jóbarátunk elvezése feletti fájdalunkat enyhítették), fogadják ez uton is hálás köszönetünket. — Az elhunyt jóbarátjai nevében: *Maller* Pál és *Makk* Ernő.

— **Kiadó magtárak.** Két jókarban levő, tágas magtár, az egyik azonnal, a másik pedig augusztus 1-ére kiadandó. — Czim a kiadóhivatalban.

Jó bizonyítványokkal rendelkező **okleveles gépész-kovács**, a ki már több éveken keresztül urodalmakban volt alkalmazva, hajlandó gépjavitásokat vagy cséplést elfogadni. A kínálkozó állást azonnal elfoglalhatja. Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal nyújt.

— **Fodor** József fényképészete. Mindazoknak, a kik hű és szép kiállítású fényképeket akarnak készíttetni, a legmelegebben ajánljuk *Fodor* József fényképész műtermét, mely a Pribék-féle helyiségben van az izz. imaház mellett. Ez a tehetséges fiatal fényképész rövid idő alatt valamennyi helybeli versenytársát felülmultha egy felvételeinek hűsége, mint azok gondos és előkelő kiállításával.

Keresünk augusztus elsejére egy a szerkesztőség céljaira alkalmas, legalább három szobás lakást. Az ajánlatokat kérjük a szerkesztőséghez küldeni.

Irodalom és Művészet.

Vizsgálati hanyverseny.

Igen üdvös szokása a helybeli zenetanítóinknak az, hogy tanítványaikkal évenként egyszer a nyilvánosság elé lépnek a közönségnek bemutatandó egy évi fáradozásuk gyümölcsét. Hasznos az különféle szempontból különösen pedig azért, mert az illető zenetanító zenei képességéről s tanítási képességéről tájékoztatják a nagyközönséget, de másrészt ösz-

tönül szolgál a tanítványoknak, kiknek ambícióját a bátorságát nagy mértékben fokozza a nyilvános fellépés, mely alkalmat nyújt nekik zenei tudásukat szélesebb körben bemutatni. Szükséges ez arra, hogy a laikus szülő meggyőződhesse arról, vajjon gyermekének zenei kiképzetése jó kezekben van-e, a zenetanító felismeri-e gyermekében esetleg rejtő tehetségét képes-e zenei érzéket fejleszteni, tudását oly fölé emelni, melyen már élvezhető zenét képes produkálni.

A közönség tájékoztatása specialiter városunkban kivánatos, hol sajnos a zenei képzés s tanítás joga minden felsőbb, akár állami akár városi hatóság felügyelet s ellenőrzés nélkül semmi nemű minősítéshez qualificatiohoz nem lévén kötve, taníthat boldogboldogtan, a privát oktatás pedig tapasztalatszerűleg nem mutatott s nem is mutatható fel oly eredményeket, mint az intézeti tanítás, mert egyszerűen magán zenetanár nem részesül abban a feltétlen tekintélyben s elismerésben, a melynek például egy állami zene iskolához kinevezett tanár örvend s másrésztől magán zenetanár, ha alaposan érti is hangszert, igen gyakran nem követheti az általánosan elismert helyes rendszert, mert jól fel fogott érdeke a kenyér kereseti szempontú kényeszerit arra hogy a sokszor teljesen szakavatlan szülők önkényének engedjen s határozott óhajuknak eleget tegyen; csak hogy a szülők uram különbségek; vannak, a kik csak ropogós indulókat szeretnek hallani, ott a házban csak Vindobona, Gigerli, Boulanger, Hunyady, Rákóczy stb. induló járja s jaj annak a szerencsétlen jövevénynek, a ki ezen családhoz minden bal-sejtelem nélkül beköszönt, mert őt az induló velőtrázó hangjai fogadják, s az induló dörgő akkordjai kísérik elmenekülésekor; van szülő a ki csak az operáért lelkesedik s képes volna elhallgatni egy agyon csepegtetett operaáriát 25-ször is egymásután, ismét mások csak a magyar nótaiban szerelmek, „Csak egy kis lány van a világon“ feltétlenül pótolja itt ebédkor a 3-ik tál ételt, de legtöbb laikus szülő legforróbb óhaját abban összpontosul, hogy az unalmas sólák s gyakorlatok teljesen kiküszöböltesse, pedig ez az egyedüli út, melyen haladva a Parnassusra érhetünk. Nem kevesen vannak, kik előre kijelentik, hogy drága gyermekekből világért sem akarnak művészt nevelni. Olyan szülők azon megnyugtató választ adhatjuk, hogy „ne aggódjék mert gyermeke nem fog azon veszélyben, hogy művészzé váljék. Roppant sok jó tulajdonságnak kell egy emberben egyesítve lenni, hogy művészzé legyen oly annyira, hogy sok ezer közül, ki valamennyi akar azzá lenni, alig akad egy is, a ki a középszerűsége felül tud emelkedni akarata s szorgalma dacára. Kévs gyermek van tehát ezen veszélynek kitéve.“

De rátérve e cikk tulajdonképeni tárgyára referálni fogunk a székesfejvári színházban vasárnap, az az május hó 2-án délután 3 órakor tartott vizsgálati hangversenyéről, melyet ifj. Jámor Zsigmond hegedűtanár és neje született Mitter Emma czimbalomtanárnő tanítványai-akkal rendeztek. Ifj. Jámor Zsigmond tekintve azon körülményt, hogy zenetanári minőségben még csak két év óta működik Székesfejváron, nagyszámú tanítványaival elég jó eredményt mutatott fel, mely ügyességére s szakavatatlanságára vall. A gondosan összeállított műsor első részében a hegedűsök között dicséretet érdemelnek Farkas Béla, ki Rieding Oszkár magyar ábrándjában előhaladottabb technikát árukt el, ha több időt fog szentelni a jövőben a hegedűjátéknak, nem lehetetlen, hogy belőle jó hegedűs lesz, továbbá Berényi István, ki Keller B. nyitányát correcte és jó előadással játszotta el s végre Fekete Gyula, ki Beriot nem csekély nehézségű 9-ik hangversenyét adta elő. Hálás tanítványai szép babérokoszorút adtak át mesterüknek.

A műsor második részében a czimbalmosok között kivált Boross Amália s Bodry Sárika, kik mindketten igen ügyesen kezelik hangszerüket, miben nagy érdeme van fiatal mesternőjüknél. A közönség tulságos háladáatos volt s bőkezű a tapsokban s kihívásokban, úgy, hogy még a zongorakísérő Solman Ferencz zene-

szerező is megjelent a lámpák előtt. — Jövő szombaton, azaz a hó 8-án *Brestyánsky* Karolin helybeli jővevő zongoratanárnő tartja meg megyeház-utcai lakásán tanítványaival vizsgálati hangversenyét.

Törvénszék.

— *Similis simili gaudet.* Sokat törhették fejüket ezen a nagy mondáson a klasszikus kor halhatatlan bölcsői, no de nem is merte ám megczáfolni *Virág* János, a virágoknak szenvedélyes kedvelője. Igaz hogy *Virág*nak megtiltani nem lehet, hogy ne gyönyörködjék a vasuti indóház virágok kertjében nyíló pelargóniában, s ki ütköznek meg azon, ha egy szép júliusi éjjelen, engedve a csábító virágitatnak, át mászik a főlöles kerítésen és a pelargónia csoport felé vonulva, szívja a márciusi illatot? Es *Lerf* Ferencz éjjeli ör mégis megütközött, azaz hogy elég idomlatlan volt megzavarni c-endes merengésében profán kiabálásával: „Nebáncsd *Virág*! Szegény *Virág* János ijedtében kiugrott volna a kerítésen, ha csizmája két lécz közé nem szorul; így még ott vergődött egy darabig a csalfa virágok felett, mint az erős röszállattól elkábult pillangó. Ezalatt *Lerf* felkereste a szolgálatot tevő *Vámos* Ferencz rendőrt s most már ketten konstatálták, hogy *Virág* kocsjára ugrott és elvágtatott. — Jól-lehet, szándékukban sem volt egy éves találkozóra összejönni, a napokban mégis találkoztak a törvénszék tárgyaló termében. A dikiókat persze nem ők tartották, de azért *Virág* uram tagadhatatlanul meg volt hatva, különösen mikor az ügyész a fejére olvasta azt a sok paragrafust.

— De hát mit is kerestett ott a kertben, ha nem lopni ment oda? — kérdezte az elnök.

— Instálom alásan tek. törvénszék, hát már csak megmondom, biz én a Kátival mentem oda találkozni — mondá *Virág*, úgy tüntetvén fel a dolgot, mintha e nagy igazság megmondásától eddig lovagias érzése tartotta volna vissza. — Ez a mentő eszme azonban nem vált be, mert a tanúk ellene mondtak a vádlott állításának, ugyanis kivüle egy lelket sem találtak a kertben. Az ügyész előadta a vádat s hamarosan megczáfolta a védő felületen védőbeszédét s még csak a vádlott saját mentegése maradt hátra. Gondolkodott is ez erősen, talán *Petőfi* „Árva lány“ című költeményét akarta a bírák előtt elszavalni, hogy ezzel meglágyítsa a bírák szívét, de cserben hagyta a memoriája. A bírák bizony prózai hangulataban vonultak vissza s ez az oka, hogy virágos kert helyett börtönbe íltették a megtört *Virág*ot.

VEGYESEK.

[] *A kritika ára.* Párisban a minap nyitották meg a tavaszi műtárlatokat és ez alkalomból a *Figaro* föleleveníti a következő csinos anekdotát: A mióta Franciaország köztársaság, mindig az elnök nyitja meg ezeket a tárlatokat, ami korántsem valami kellemes dolog, mert a vernissage közönsége mohón lesi az elnök dicsérő vagy gáncsoló szavait és e nyilatkozatok ugyancsak sok haragot támasztanak a féltékeny és rendkívüli módon érzékeny művészek művészek között az elnök ellen, ha csak nem tudja magát oly ügyesen kivágni, mint a hogy Grévy tette egy ízben. Végjára ugyanis a tárlatot, miután sok képre tett dicsérő vagy kifogásoló észrevételeket elérkezett végre egy festményhez, a mely valóban nem volt valami kiváló alkotás. „Csuf egy kép!“ — tört ki az elnökből az őszinte meggyőződés. E szavakra siri csend támadt körülötte és Grévy észrevette, hogy alkalmasint valami bakot lött. De gyorsan feltalálta magát. „Ki festette ezt a képet? — kérdezte a kíséretétől. „Itt áll a festője“ — és reá mutatott egy torzonbort fiatal emberre, a ki sápadtan állt az elnök mellett. „Tudja, uram, — fordult erre mosolyogva Grévy a festőhöz — nálunk az a szokás, ha valamit meg akarunk vásárolni hát előbb ócsároljuk.“ A fiatal ember boldog meghajással válaszolt és az állampénztár megfizette a kritika árát. A képet megvették a Louvre számára, hova aligha került volna be, valamivel jobban sikerül, mint a a hogy fetőjének tehetségétől kiteltett.

[] *Történelmi szelencék.* Érdekes burnót-szelencze-gyűjteményt árvereztek el a minap Londonban. Volt köztük egy aranyból zománcolt szelencze, mely valamikor XVI. Lajosé volt; eladott 880 forintért. Egy másikat almazöld zománczsal és gyémántokból kirakott női arczképpel 1800 forintért adtak el, egy harmadik pedig korallszintű zománczsal és három paraszt képével 900 forintért kelt el. Legdrágább volt egy arannyal bekerített achatszelencze, fedelén és oldalain rózsagyémántokkal, ennek ára 2600 forint volt. Valamennyi szelenczéből annak idején olyan emberek szedték a burnótot, kik jelentékeny szerepet játszottak koruk eseményeinek az irányításában és a dobra került csinos csecsebecsék nem egy fontos diplomáciai tanácskozáson szolgáltak gazdáiknak.

[] *A delibáb titka.* A magyar alföld csabos látványosságát: a delibábot a teljes visszaverődés magyarázza meg. Nagy térségeken megtörténik, hogy a föld melegtől megritkott légréteg csendes időben alul marad, fölötté pedig hidegebb és sűrűbb rétegek lebegnek. Ekkor a sugár, mely magasabb tárgytól pl. fától e rétegekbe jut, utjában mind melegebb és melegebb rétegekbe kerül, tehát folyton a beesési függőlegestől török, míg végre oly ferdén ér valamelyik rétegehez, hogy ott teljesen visszaverődik és így jut a néző szemébe. Az így megtört sugarak következtében a néző a tárgy megfordított képét látja, mintha csak vízben tükröződnék. De látja magát a tárgyat is, még pedig kissé magasabba emelve, minthogy a felső, sűrűbb rétegekben is a beesési függőlegeshez tört sugarak is jutnak szemébe. — Ime, a csodás látományok ez a titka.

[] *Az ember mint erőforrás.* Ha a szívet annak tekintjük, a micsoda tényleg: egy folyton működésben levő szivattyúnak, akkor — a legújabb vizsgálatok szerint — a szív által kifejtett munka 24 óra alatt annyi, a mennyi elég 38 kilogramm súlynak 1 kilométerre való elmozdítására. A tudók munkája már kisebb: 24 óra alatt már hat kilogrammot mozdíthatna egy kilométer távolságra. A szív és tüdőök együttes munkája elég volna egy 3 és fél watt erejű elektromotor üzemben tartására, a mi fényre fordítva két gyertya világosságának felel meg. Ha tehát az a munka, a mit a szív és tüdőök kifejtnek, nem használnának el a szervezet háztartásában, hanem egy olyan szerv táplálására szolgálna, a milyennel sok rovar bír és a mely fényt terjeszt, akkor mindegyikünk két gyertya erejével világítana és semmiféle világot szerte sem volna csakérük.

[] *Bizonytalan határidő.* Szabó: Uram, ön egyik számláját az által törlesztette, hogy megfestette az arczképet, a másodikat a nőm arczképpel intézte el, de ime itt van a harmadik.

Festő: Ez nem olyan sürgős kérem, majd megvárom a mig kis fia lesz, azt anak az arczképpel fogom törleszteni.

[] *Talpraeset felelet.* A gőgös hadnagycsca büszkén lovagolt gyönyörű paripán. A városon kívül egy egyszerű falusi pappal találkozott, a ki szürke csacsián békes lassúsággal léptetett tova.

— Hogy megy a számar, főtisztelendő uram? — kérdezte szánakózó mosolylyal a hadnagy ur.

— Lóháton hadnagy uram, lóháton — felelte a pap.

Közgazdaság.

A kartellgazdálkodás ellen.

(K. Ö.) Nincs okunk elhalgatni azokat az eseményeket, melyek kézzel foghatólag bizonyítják, hogy a szomszéd Ausztria közigazdasági téren is mindinkább közeledik a keresztény felfogáshoz. Így közelebb törvényjavaslat kerül a parlament elé, melynek czélja megszoritani a kartelleknek különösen azon fajtát, melyek az élelmi s általában a fogyasztási cikkek önkényes megrágitásával a nemzetnek épen azon rétegeit károsítják meg érzékenyen, melyek legtöbb kiméletre szorultak. Ausztria behozza a kartellistákra néve a kényszerbevallást s az állami szigorú ellenőrzést. Minket pedig különösen azért érdekel a dolog, mivel remélhetőleg a számos példa után minálunk is utat törnek magoknak a keresztény elvek a közigazdasági életbe.

A laikusnak nincs fogalma arról, hogy

mi káros hatással van a kartellgazdálkodás közgazdasági életünkre. Mindazt, amit a köznap életben nem nélkülözhetünk épen a jelen válságos gazdasági időkben kell a kartellisták által önkényesen meghatározott árakban vásárolnunk. A kapitalizmus hirdeti ugyan a gazdasági erők szabad versenyét, de ezt csak úgy érti, hogy az erőnek szabad tönkre tennie a gyengét, a versenynek pedig épen avval állja útját, hogy kartelleket s ringeket alkot, a melyek azért létesülnek, hogy megszűnjen valamely fogyasztási cikkek tekintetében a szabad verseny, a kartell a fogyasztókat szabadon fosztogathassa. A kartellek, valamint a nagytőke összes kinövéséi ellen a kormányok eddig vajmi keveset tettek, nem is tehetnek, mivel a felszínen levő liberális uralom a nagytőke szolgálatában van. Sokan kutatták okát annak, hogy mi célja van az Egyesült Államok prohibítív vámrendszerének. Amerika csak nem ringatja magát abban a hitben, hogy Európa télenül fogja nézni ipari cikkeinek kiszorítását a tengerentúli piacokról. A vámháború hikerülhetetlen, ha Amerika a prohibítív tételket nem mersékli. A rejtély kulcsát megtaláljuk a nagytőke kiméletlen szereplésében, mely a tengerentúli államokban is parancsol. A prohibítív vámrendszer ugyanis csak a trusztoknak szolgálja az előnyét. Mit törődik vele, ha a nemzetek gazdasági háburut folytatnak is egymással, ha kölcsönösen gyengítik is egymást, mire kijózanodnak a nemzetek, rálépnek az egyedül lehetséges békés utra, a nagytőke ezer s ezer egzisztenciát tett már tönkre s a megváltozott gazdasági viszonyok közt a perfid játékot újból kezdi.

Az államnak képezi feladatát a kartellgazdálkodás ellen állást foglalni. A fogyasztó érdekei ugyanis csak akkor vannak megvédve, ha az ipari cikkek előállítását s értékesítését a szabad verseny szabályozza. A kartellgazdálkodás ezt egyszerűen lehetetlenné teszi, azért találjuk mi azt oly sérelmesnek a fogyasztókra. A magyar államtól is tehát joggal követelhetjük meg, hogy védje meg a fogyasztók érdekeit. Csakhogy ez a magyar állam is abban a kárhoztató szituációban van, hogy részt vesz a kartellgazdálkodásban. A magyar állam üzemeltet benn van a sinkartellban s jó példával jár elől, miképp kell a fogyasztók rovására a nagytőke előnyeit szolgálni. Egyelőre tehát alig remélhetjük, hogy törvényes intézkedések útján megszabadulunk a sérelmes kartellgazdálkodástól.

A kartellek ellen kartelleket kell alakítani. A gazdák felfogták a nehéz idők intő szavát s a czukorgyárak kartelljei ellen megalkították több helyen a czukorrépa termelők szövetségét. Nincs kétség benne, hogy a védekezés ez a módja sikerre fog vezetni. S ha nem is léphetünk a védekezés ily nagyobb szabású módjára országszerte, védekezhetünk a szövetségek különböző nevei útján. A sikeres védekezés feltételezi ugyan az állam beavatkozását a kartellgazdálkodás ellen, de e nélkül is érhetünk el számottevő eredményeket, melyek a szövetségi élet fejlődésével igenis hogy képesek lesznek ellensúlyozni a tőkegazdálkodás kinövésseit.

Nem ártatjuk magunkat avval, hogy rövid időn sikerül megtörni az uralkodó rendszer szolgai rokonszenvét a nagy tőke iránt, mely egyedül teszi lehetségessé a nagytőke azon kinövésseit, melyeket a kartellekben is ostromozunk, annyi azonban bizonyos, hogy napról napra fokozódik az öntudat azon ereje, mely közgazdasági téren is érvényre fogja emelni a keresztény felfogást.

* **A malomegyesület válsága.** Az »országos malomegyesület« néven működő malom-kartell bomladozik, mert a béne egyesült érdekszövetség már nem tartható fenn tovább. A kartellen kívül álló malmok erőyes és sikeres akciója, mely Szegeden megalakította a vidéki malmok egyesületét, az országos malomegyesület bomlását annyira siettetette, hogy a processzus tovább nem halasztható. — Mint beavatott helyről értesülünk, — az országos malomegyesület már a **legközelebbi napokban átalakul** »Fővárosi malomegyesület«-té, melybe csakis a budapesti vállalatok fognak tartozni, míg a vidéki malmok

vidékenként autonóm egyesületeket fognak alakítani. Így lesz majd szabadkai, veszprémi, délmagyarországi, dunán-inneni, felvidéki stb. malomegyesület. A malmok kartelljét tehát elérte a megérdemelt sorsa: belebukott a maga immoralitásába.

* **Hazai dinnyetermelésünk** a hatvanas években oly lendületet vett, miszerint 14 községnek igen szép jövedelmet nyújtott. Csak a külföldre kivitt dinnyék értéke meghaladta a 70-000 forintnyi évi átlagos értéket. Az utóbbi években ezen jövedelmező és speciális magyar termelési ág rohamosan hanyatlott és exporteuraink mind jobban panaszkodnak dinnyénk minősége és megbízhatóságára nézve. A hanyatlás oka az utóbbi évek abnormális nyári időjárásában is fekszik ugyan, mégis jó, régi dinnyefajtáink elkorcsosulása főoka a termelési ág visszamenésének. A dinnyét termelő községek nincsenek már birtokában tiszta fajdinnyemagoknak. Ezen bajon segítő Darányi földmivvelésiügyi miniszter elhatározta a tiszta fajtenyésztés útján jó magvak előállítását és azoknak a termelők közti terjesztését. Ezen cél elérése végett a folyó évben 10 állami intézet kertészetében rendelte el egyes jobb fajtáknak elszigetelt helyen tisztán leendő tenyésztését. Csak sajnálni lehet, hogy egyes kitünő fajtáink, mint például Deák Ferencz, Fogarassy és Fazekas-féle már teljesen eltűntek a többé nem is fognak előállani.

* **Baisse a bécsi marhavásáron.** A tegnapielőtti bécsi szurómarhavásáron a rohamos árhanyatlás valóságos pánikot idézett elő. A felhajtások az utóbbi időben időben jelentékenyen emelkedtek és ez is egyik oka annak, hogy tegnap az árak méterhátszánkint 1.50—3 — forinttal, darabonként tehát 10—15 forinttal hanyatlottak. Az árhanyatlás másik oka az, hogy a marháknak *Bajorországba* és *Svájcba* való bevitelle az utóbbi időben lehetetlenné tétetett. 1897. márczius végeig a tehénkivétel a múlt évi hason időszakhoz képest 7075 darabról 2989 darabra és így 4086 darabban hanyatlott, a juhkivétel 59.096 darabbal, a sertéskivétel pedig mely már a múlt évben is nagyon csekély volt, 3749 darabról 23 darabra hanyatlott.

* **Vámháború Amerika és Németország között.** *Berlinből* telegrafálják: A német birodalmi gyűlésen szübe került az amerikai védvántörvény és különösen e törvénynek a czukorbevittél vámról vonatkozó intézkedése. Az agráriusok azt követelték, hogy az esetre, ha az amerikaiak nem engednek, vonassék meg tőlük a legtöbb kedvezményen alapuló vámszerződéssel nyert jogosítvány. *Marschall* államtitkár kijelentette, hogy még most nem mondhatja, hogy Németország ez esetben miként fog eljárni. Azután azonban felolvasta Németországnak a washingtoni kormányhoz intézett jegyzékét, a melyből kitünik, hogy Németország Amerikát csakugyan a legtöbb kedvezmény megvonásával fenyegette az esetre, ha a czukorvámot fenn akarja tartani.

* **Az elszászi bank.** A Strassburgban székelő *„Általános elszászi banktársaság“*, melynek sorsa iránt az érdeklődés az osztálysorsjáték jövője miatt igen élénk, pár nap előtt tartotta közgyűlését, mely a berlini *„Zukunft“* szerint, nem kevesebb mint öt órán át tartott. Arról volt szó, mi történjék a bankkal, melyet oly körültekintőleg vezettek, hogy az összes befizetett alaptőkét egyetlen embernek, a ki bitor- és régiség kereskedő volt, adták kölcsön és az ott szerencsésen el is vették. Ez üzletet — provizóval-e vagy a nélkül, azt nem tudjuk — a banknak egy igazgatója kiválasztotta. A párisi *„Société Generale“* a strassburgi intézetnél öt ezer részvényt nyel van érdekelve, a melyek azonban ugyan kevésbe kerültek, mert évek előtt több millió frankért adta el a banknak a keveset ígérő fókákat. A közgyűlés igen ügyesen volt rendezve, a mennyiben az évi jelentést a részvényesek jelentkezési idejének lejárta után két nappal tették közzé. Mindamellett egy külön vizsgáló-bizottságot választottak azzal a czéllal, hogy a bünösöket kipuhatolja. Az igazgatóság ellenzéke, mintegy 3 ezer részvény tulajdonosai, tiltakozást jelentettek be. Nemsokára új közgyűlés lesz, melyen új igazgatókat választanak. Az intézet vezetéséhez nem kell kommentár, vajjon sikerül-e a bünösöket megcspini, az ránk kevésbé tartozik.

Szobafestő és mázoló

munkákat jutányos árban elvállal és gyorsan elkészít

VÉGH GYULA

szobafestő és mázoló,

Székesfejérvár: Szarka-utca 3. sz.

Különösen figyelmébe ajánlja a nagy közönségnek szobafestéseit, melyek az ez idényre érkezett ritka szép új minták alapján készítenek.

Divatos és előkelő színek.

A szobafestészet szakmájába vágó kézi festészetek művészi kivitelben állítatnak elő.

Thonfestészet minden színben *

* és a legizlésebb kiállításban.

Megrendelések a legolcsóbb árak mellett a lehető leggyorsabban elvégeztetnek.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legujabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák

minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó cikkek, valamint

ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szönyegekből. —

LŐWY ADOLF + + + + +

+ + + + + SZ.-FEHÉRVÁR.

(Felmayer mellett.)

!! MOSODA !!

Van szerencsém a nagyérdemű közön-
ség becses tudomására hozni, hogy eddig
Lakatos-utca 3. szám alatti

m o s o d á m a t
1897. évi május hó 1-től kezdve
Nádor-utca

a színházzal szemben
Szelki-majorba helyeztem át.

A nagyérdemű közönség becses párt-
fogását továbbra is kérve

Kiváló tisztelettel

Nagy Ignáczné

szül. Kiss Erzsébet mosodintézet

SZÉKESFEJÉRVÁR, NÁDOR-UTCA
a színházzal szemben.

ARANY ÉREM.

18-5.

ARANY ÉREM.

Császári és királyi udvari szállító, a koronás aranyéremdemkereszt tulajdonosa
AZ „ARANY SISAKHOZ”

ROSENTHAL H. KATONAI EGYENRUHA, HADIFELSZERELÉSI GYÁRA

A m. kir. I., IV., V. honvéd-kerületek tisztii egyenruházatának, a Ferencz József
nevelőintézet, a fő- és székváros m. kir. államrendőrsége és a Bács-Bodrog vármegyei
rendőrség szükségleteinek szerződéses szállítója.

FŐ-ÜZLET:

BUDAPESTEN Gyár: VI., Bulyovszky-u. 39.

FIÓKÜZLETEK:

SZÉKESFEJÉRVÁR,
Kossuth-utca 18.

LEMBERG,

Kopernikus-utca 9. szám.

POZSONY,
Híd-utca 4.

Minden fegyvernembeli tényleges és tartalékos tiszték, had-
apródok és egyévi önkéntesek, teljes felszereléseik, a m. kir. csend-
őrség, rendőrség, tüzoltók, stb. egyletek egyenruhái a legjutányosabb
árak mellett készíttetnek.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

VASUTI ÚJ MENETREND.

— Érvényes 1897. május 1-től. —

Budapest indulás Sz.-Fejérvár érk. Sz.-Fejérvár ind. Kanizsa indulás Pragerhof érkezés	205. személy v. 6 ó. 40 p. reggel 8 ó. 43 p. reggel 9 ó. 4 p. reggel 1 ó. 24 p. délután 6 ó. 14 p. este	203. gyorsvonat. 7 ó. 30 p. reggel 8 ó. 53 p. reggel 8 ó. 58 p. reggel 11 ó. 45 p. délben 2 ó. 10 p. délután	215. vegyes vonat. 2 ó. 35 p. délután 4 ó. 29 p. délután 4 ó. 35 p. délután 8 ó. 55 p. este	217. vegyes vonat. 5 ó. 25 p. délután 7 ó. 39 p. este	201. gyorsvonat. 7 ó. 45 p. este 9 ó. 11 p. este 9 ó. 16 p. este 12 ó. 10 p. éjjel 2 ó. 27 p. reggel	207. személy v. 9 ó. 25 p. este 11 ó. 33 p. éjjel 11 ó. 43 p. éjjel 3 ó. 52 p. reggel 7 ó. 58 p. reggel
Pragerhof indulás Kanizsa indulás Sz.-Fejérvár érk. Sz.-Fejérvár ind. Budapest érkezés	208. személy v. 8 ó. 10 p. este 12 ó. 15 p. este 4 ó. 16 p. reggel 4 ó. 24 p. reggel 6 ó. 29 p. reggel	214. vegyes vonat. 6 óra 15 p. reggel 8 óra 33 p. reggel	202. gyorsvonat. 3 ó. 30 p. reggel 5 ó. 48 p. reggel 8 ó. 47 p. reggel 8 ó. 54 p. reggel 10 ó. 14 p. reggel	216. vegyes vonat. 9 ó. 15 p. délelőtt 1 ó. 51 p. délután 2 ó. 32 p. délután 4 ó. 32 p. délután	206. személy v. 9 ó. — p. délelőtt 2 ó. — p. délután 6 ó. 1 p. délután 6 ó. 9 p. délután 8 ó. 12 p. este	204. gyorsvonat. 2 ó. 50 p. délután 5 ó. 6 p. délután 8 ó. 3 p. este 8 ó. 15 p. este 9 ó. 40 p. este
Kis-Czell indulás Veszprém érkezés Veszprém indulás Sz.-Fejérvár érk.	5001. személy v. 2 ó. 13 p. délután 4 ó. 39 p. délután 4 ó. 43 p. délután 5 ó. 53 p. délután	1011. vegyes v. 4 óra 29 p. reggel 7 óra 10 p. reggel 7 óra 15 p. reggel 8 óra 35 p. reggel	5013. vegyes v. 4 óra 19 p. reggel 6 óra — p. reggel			
Sz.-Fejérvár ind. Veszprém érkezés Veszprém indulás Kis-Czell érkezés	5002. személy v. 9 ó. 27 p. délelőtt 10 ó. 45 p. délelőtt 10 ó. 50 p. délelőtt 1 ó. 14 p. délután	5012. vegyes v. 1 ó. — p. délután 2 ó. 33 p. délután 2 ó. 40 p. délután 5 ó. 36 p. délután	5014. vegyes v. 9 óra 27 p. este 11 óra — p. este			
Sz.-Fejérvár ind. Komárom érkezés	752. tehervonat személyszállítással. 10 óra — percz délelőtt 2 óra 50 percz délután	712. másodrendű személyv. 10 óra — percz este 12 óra 59 percz éjjel				
Komárom indulás Sz.-Fejérvár érk.	751. tehervonat személyszállítással. 3 óra 41 percz reggel 3 óra 22 percz reggel	711. másodrendű személyv. 11 óra 36 percz délelőtt 2 óra 23 percz délután				
Sz.-Fejérvár ind. Adony-Szabolcs érk. Adony-Szabolcs ind. Paks érkezés	5712. vegyes vonat. 7 óra 56 percz reggel 9 óra 23 percz reggel 10 óra 17 percz délelőtt 2 óra 15 percz délután	5714. vegyes vonat. 3 óra 55 percz délután 5 óra 12 percz délután 6 óra 3 percz délután 6 óra 33 percz este				
Paks indulás Adony-Szabolcs érk. Adony-Szabolcs ind. Sz.-Fejérvár érk.	5711. vegyes vonat. 2 óra — percz reggel 5 óra 18 percz reggel 6 óra 23 percz reggel 7 óra 40 percz reggel	5713. vegyes vonat. 1 óra 20 percz délután 5 óra 19 percz délután 6 óra 6 percz délután 7 óra 25 percz este				

A Balatontavi Gőzhajózási Részvénytársaság menetrendje.

Érvényes 1897. évi április hó 10-től május hó 1-ig.

naponként		ÁLLOMÁSOK		Közepourpai idő		naponként	
685	635	ind.	B.-Pest keleti p. u.	érk.	845		845
700	710	ind.	B.-Pest déli vasut	érk.	491		812
		1000	Kanizsa	"	139		831
1024	1146	1158	Boglár	"	1158	1146	831
		1230	ind. Boglár gőzhajó	érk.	1100		
		100	érk. Révfülöp	"	1030		

Viteléjtek Bogláról-Révfülöpre v. vissza I. oszt. 75 kr., II. oszt. 40 kr.

Megjegyzések.

Az állomások nevei mellett balról álló időadatok fe-
lülről lefelé, a jobbról állók pedig alulról felfelé olvasandó.
Az éjjeli idő este 600 órától reggeli 500 perczig a perce-
ket jelző számjegyek aláhuzásával van kitüntetve. Podgyá-
szért és gyorszállományért minden megkezdett 10 kg. után
6 kr. közönséges áruként 100 kg.-ként 30 kr. fizetendő.
Az árakban a kincstári illeték már bonfoglalattik. Két tíz
éven aluli gyermekért egy egész jegy váltandó; egy gyer-
mek az I. osztályban egy egész II. osztályu jeggyel, a II.
osztályban felnőtt kísérőjével együtt egy egész I. osztályu
jeggyel utazhatik. Kirándulók és nagyobb társaságok
számára az igazgatóságnál (Budapest, V. Arany János-ut-
ca 7. sz.) való előleges bejelentés után külön hajók állnak
rendelkezésre.

**Egész uszályrakományra terjedő szállítma-
nyok az összes állomásokról a Balaton bármely
pontjára már most felvételnek szállítás czéljából.**

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfejérvárott.